

Motion till riksdagen 2021/22:4383

av **Tony Haddou m.fl. (V)**

med anledning av skr. 2021/22:82 Riksrevisionens rapport om neddragningarna hos Migrationsverket 2017–2020

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda neddragningarna hos Migrationsverket enligt beskrivningen i motionen och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av de iakttagelser och rekommendationer som Riksrevisionen har gjort i rapporten Att ställa om i en föränderlig omvärld – neddragningarna hos Migrationsverket 2017–2020 (RiR 2021:24).

Riksrevisionen konstaterar att Migrationsverkets omställning inte till fullo har genomförts på ett ändamålsenligt sätt. Genomförandet av nedläggning av asylboenden har i huvudsak fungerat, enligt granskningen, men personalneddragningarna samt avvecklingen av tillgångar och lös egendom har inte i alla delar genomförts effektivt med hänsyn till verksamhetens behov och hushållning med statens resurser.

Riksrevisionen bedömer även att Migrationsverkets omställning har haft negativ inverkan på myndighetens förmåga att nå uppsatta mål. Regeringen aviserar inga ytterligare åtgärder med anledning av Riksrevisionens rapport.

Riksrevisionens kritik och regeringens svar

Riksrevisionen slår i rapporten fast att flera mål vad gäller ärendebalanser, handläggningstider, service och tillgänglighet inte nåtts under den granskade perioden. En viktig

förklaring till det är, enligt Riksrevisionen att produktiviteten inte ökade på det sätt som myndighetsledningen och regeringen förväntade sig. Produktivitetsökningen uteblev delvis på grund av de besparingar som motiverats utifrån just förväntningar om framtida effektiviseringar.

Riksrevisionen anser att omställningen innebar att utvecklingsprojekt som syftade till att effektivisera verksamheten inte kunde genomföras i tid. Bland dem fanns införandet av en digital process för asylhandläggningen, vilken när den infördes resulterade i ökad produktivitet. Enligt Riksrevisionen påverkade omställningen även myndighetens förmåga att tillhandahålla god tillgänglighet och service.

Vidare bedömer Riksrevisionen att personalneddragningarna inte har genomförts ändamålsenligt. Kompetensförsörjningen har under omställningen inte kunnat säkras tillräckligt väl och personalomsättningen har varit högre än planerat. Det har inneburit att medarbetare som inte omfattats av omställningen, och som hade behövts i verksamheten, har sagt upp sig självmant. Det uppstod behov av nyrekrytering lokalt trots ett allmänt rekryteringsstopp med anledning av omställningen. Sammantaget bedöms bristerna ha inverkat negativt på den samlade kompetensförsörjningen och bidragit till långa handläggningstider inom framför allt tillståndsärenden.

Under pågående neddragningar har regeringen gett Migrationsverket nya uppdrag och infört ny lagstiftning, vilket försvårat myndighetens möjlighet att nå verksamhetsmålen. Bland annat genomfördes flera lagändringar under 2016 som kan ha bidragit till uteblivna effektiviseringar under 2017 och 2018.

Regeringen anför att den sedan 2016 har fokuserat på att förbättra den strategiska och ekonomiska styrningen av Migrationsverket, bl.a. genom uppdrag till Statskontoret och Ekonomistyrningsverket (ESV), samt genom att placera en överdirektör på Migrationsverket för att bistå i arbetet med att förbättra och effektivisera verksamheten. Regeringen avser inte att vidta några ytterligare åtgärder med anledning av Riksrevisionens granskning.

Ytterligare utredning behövs

De uppföljningar av neddragningarna hos Migrationsverket som genomförts har alltså begränsats till att omfatta effektivitet, strategisk och ekonomisk styrning, samt angränsande frågor. Konsekvenserna av de brister som identifieras i dessa uppföljningar, för de människor som berörs av Migrationsverkets beslut och verksamhet, har inte granskats. Inte heller konsekvenserna för medarbetarna på myndigheten eller de samhällseliga effekterna, mätta i exempelvis försämrade integration, har undersökts.

I Riksrevisionens granskning konstateras att mål avseende handläggningstider, ärendebalanser, service och tillgänglighet inte nåtts till följd av neddragningarna. En lång och oviss väntan på beslut om asylansökan beskrivs som en av de starkast bidragande orsakerna till bristande hälsa hos asylsökande, i bl.a. Delmis rapport 2018:8 Asylsökandes möte med Sverige. Långa handläggningstider leder i anknytningsärenden till att familjer tvingas leva åtskilda, och i medborgarskapsärenden till att människors rättigheter begränsas. Bristande tillgänglighet och service förstärker den redan svåra ovissheten som väntan på livsavgörande beslut innebär.

Avvecklingen av asylboenden har också lett till att asylsökande tvingas flytta mellan boenden i olika delar av landet och inte fått en rimlig chans att etablera sig i

lokalsamhället. Med långa handläggningstider har det drabbat skolbarn som tvingats byta klass, ibland flera gånger, extra hårt.

Dessa konsekvenser av neddragningarna hos Migrationsverket har därmed haft en negativ inverkan på integrationen, som enligt regeringen är en prioriterad fråga. Det är mot den bakgrunden obegripligt att regeringen inte visar större intresse för att undersöka hur hinder för ett mer effektivt mottagande och en bättre fungerande integration kan undanröjas.

Riksrevisionen kritiserar också personalneddragningarna och menar att de inte har genomförts ändamålsenligt. I tidningen publikt ger fackförbundet ST:s avdelningsordförande Sanna Norblad stöd åt kritiken. Hon anser att den förväntade produktivitetsökningen var en uppenbar felbedömning då det är orealistiskt att tro att det går att öka produktiviteten när det finns en oro i hela organisationen för neddragningar. Vidare menar hon att oron förstärktes av att arbetsgivaren inte alltid gick efter anställningstid vid besluten om övertalighet, vilket skapade oerhörda arbetsmiljöproblem med medarbetare som känner sig förbisedda. Situationen har också varit svår för dem som fått vara kvar. Problemet med långa handläggningstider förvärrades av att långt fler än de uppsagda lämnade Migrationsverket, enligt Sanna Norblad som också konstaterar att Migrationsverket för närvarande ligger under målet i alla ärendeslag utom ett.

Mot den bakgrunden anser Vänsterpartiet att regeringen bör genomföra en bredare utredning av konsekvenserna av neddragningarna hos Migrationsverket. En sådan utredning bör undersöka hur de som påverkas av Migrationsverkets beslut och verksamhet har drabbats av neddragningarna. Den bör också undersöka hur arbetsmiljön på myndigheten påverkats och väga in att dessa neddragningar gjordes under en turbulent tid då ogenomtänkta och otillräckligt beredda lagändringar och regeringsuppdrag innebar ökade belastning för myndigheten. Regeringen bör utreda neddragningarna hos Migrationsverket enligt beskrivningen ovan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Tony Haddou (V)

Guðrun Nordborg (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Jon Thorbjörnson (V)

Linda Westerlund Snecker (V)

Jessica Wetterling (V)